

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PART LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és osüörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH FAL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FULAI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári okmány-száma 10.489. szám.

Székely vasutak.

Irta: Borszéký Soma.

I.

Azon élethalál harcban, melyet a székely vasutak miatt a négy székely vármegyének egymás közötti meghasonlása okozott, csak azon tény ad reményt: hogy az összes vasutvonalak három gócpontban lehetséges csoportosítása és a tengerre vezető fővonal kiépítése által a fennforgó ellentétek kiegyenlíthetők lesznek.

A székely társaságok szövetsége áldásos működésével tette az első lépést. mert habár székely kongresszus a tengerre vezető és a három székely megye fővárosait egymással egyesítő székely vasu-ak kérdését tárgyalásra nem tartotta érdemesnek, miután mégis a tárgyalást a jövő székely kongresszus programjában fölveendőnek nyilvánította, de 1902-ik év óta már öt év eltelt anélkül, hogy a kilátásba helyezett kongresszus megtartott volna, ezért ne feledjük a küzdelem szükségét.

A kongresszus tagjai annyira megijedtek a 18 vasuti indítványtól, hogy hallani sem akartak többet vasutról; elégedjünk meg a már engedélyezve lévő körvasuttal, pedig nem oda Buda, „ha az egész világ a vasutaktól teszi függővé a külkereskedelem lehetőségét, idegen áruknak továbbítását és a hazai iparnak pártolását a szomszéd forgalom előnyeit pedig egyedüli mentő eszköznek tekinti, hogy a székely nép csekély értékű árucikkeit, melyeket gyalogszerrel távolabbi piacokra elszállítani nem lehet, azonnal értékesíthesse.” Kérdem, miért legyen a vasut hiányában szenvedő három székely vármegye eltöltve attól, hogy a műveltebb népek megélhetési eszközeit magáévá tegye.

Az nem ok, hogy egész Közép-Európa nyakunkra küldi olcsó gyártmányait s a székely szöttesekből nem élhetünk meg, mert a nagybani termelés mindig kevesebb költséggel jár, hanem: „a Romániával kötött azon államszerződés” tette tönkre és fogja elpusztítani az egész székelységet, melyben ki van mondva a magyarságot is megsemmisítő azon tilalom, hogy a Jassi és Sulina érdekkörébe eső gyimesi szoroson kívül, a határon lakó székelységnek a Fekete-tenger felé vezető más vasuti

vonalat engedélyezni nem szabad, maradjanak otthon, még csak az van hátra, hogy Berlin, Bécs, Budapest gyártmányait ki kell tiltani az egész Székelyföldről, holott ha tilalom helyett a Székelyföldről Bélbor, Tölgyes, Békás, Uzvölgyön, Ojtozon át szabad lenne nekünk a Fekete-tenger felé vasutakat építeni, az említetten Berlin, Bécs Budapest felől jövő gyártmányok nem rekednének meg a Székelyföldön, mert a külkereskedelem tárgyát képező gyártmányok most csak megkárosodásukat okozzák, de ha Kelet kapui előttünk nyitva állának, a felesleges árut utra bocsáthatnák akár Ázsiába is.

Az elősoroltaknál fogva a székely kongresszus tagjainak meghívását készületlenül be nem várhatjuk.

Önézretre ébredésünk teendői közé tartozik, hogy vegyük számba, miféle akadályok állanak útjába a székely vasutak megvalósításának.

A székely nemzeti gyűlések hiányát sajnosan érezzük, mert ezek volnának illetékesek a székelység egyetértését fentartani, de hála Istennek, a székely társadalom még bir annyi lelki erővel, hogy úgy segít magán, a hogy lehet.

A Székelytársaságok Szövetsége az egyetértés jeléül hazafias működési körébe kebelezte a székely kongresszust és Magyarországnagyobb városainak értelmiségét is.

Nagy megnyugtatósunkra szolgál, hogy a Székely Társaságok Szövetsége megtette az első lépést a Fekete-tenger konstancai kikötőjébe vezető székely vasut létesítésének pártolásával, mert szembe mert szállni a marosvásárhelyi pártok egyikével, mely a székely vasutak fővonalának nem az általam tervezett irányban, Erdőszentgyörgy felé, hanem ezzel ellenkezőleg azt határozta, hogy Udvarhelyt és Sepsiszentgyörgyöt a faképnél hagyva, a székely vasut fővonalát a körvasutasok vidékeire Marosvásárhelyről, vagy Küküllőszeg, vagy Kiskapus, vagy egyenesen Ágostonfalva felé kell vezetni.

A székely vasutak ellen felmerült másik meghasonlás tárgyát képezi: a háromszékiek által a székely kongresszushoz beadott indítvány, „hogy a körvasutak ágostonfalvi vasutállomása, Sepsiszentgyörgy mellőzésével Kézdivásárhely felé Ojtozzal hozas-

sék kapcsolatba s egész Háromszék a konstancai kikötő elszigetelésével tereltessek a nálunk nélkül alakított nemzetközi bizottságnak sulina érdekkörébe.

A további meghasonlások számát szaporította az, hogy az 1891-ik évben az országgyűlés által Udvarhely és Madéfalva között az állam költségén megszavazott vasut kiépítése a két vármegye között felmerült viszályok miatt, mai napig sincs kiépítve.

Tagosítás és arányosítás.

Dr Nagy György országgyűlési képviselőnek a Ház január hó 25 iki ülésén tartott nagyszabású beszéde oly közérdekkel bír, hogy nemcsak szolgálatot de köteleességet is vélünk teljesíteni olvasóközönségünkkel szemben, midőn ezt bár folytatólagoosan, szóról szóra közöljük.

Nagy György: T. képviselőház! Lázás betegem is eljöttem, t. képviselőház, hogy a mikor a tárgyalás alatt lévő törvényjavlatot tárgyalja a képviselőház, azt a javaslatot, a mely az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna, Közép-Szolnok, Zaránd megyék és a volt Kővár vidék területén a birtokrendezésről, arányosításról és tagosításról szóló 1871. évi LV., 1880. évi XLV. és 1892. évi XXIV törvények módosításáról és kiegészítéséről intézkedik, ennek a törvényjavaslathoz a tárgyalásában részt vegyek. Részt vegyek székely véreim jogos érdekeinek kivívásáért.

Megvallom t. képviselőház, hogy ez a javaslat a hozzáfűzött nagy várakozásokat és nagy reményeim nem valósította meg és nem elégítette ki. (Zaj Elnök csenget.) Azt gondoltam és azt képzeltem volt t. képviselőház, hogy a törvényhozás egy nagy, hatalmas és mindent átfogó szerves törvényjavaslattal fog előállani, a mely alapját fogja képezhetni Erdély gazdasági jövőjének és gazdasága felvirágoztatásának.

Ugy képzeltem t. ház, hogy az a törvényjavaslat, a melyet a birtokrendezés kérdésében tárgyalni fog ez a parlament, hatalmas hid lesz a melyen Erdély egy szebb gazdasági jövőbe mehet át. E helyett pedig e törvényjavaslattal csak egy módosítvány, a szerves egészet fel nem ölelő, hanem tisztán apro részekre szaggatott kísérletezés terjesztett melv olyan, — hogy tovább fűzzem a hasonlatot — mint egy kétértékű padló, a melynek éppen annyi a veszedelme, mint a mennyi az áldása.

Azért tartanám szükségesnek t. ház, egy szerves, nagyszabású törvény meghozatalát, mert fülemben csendülnek még gróf Bethlen István t. képviselőtársam és t. barátom szavai, a Szamosújváron tartott Székely Társaság ülésén elmondott beszédének azon intő szavai, hogy vigyáznunk kell, mert mi vagyunk az utolsó generáció, a kik még meg menthetjük Erdélyt Magyarországszámba, es ha mi tétlenül leszünk

és mi sem teljesítjük kötelességünket, akkor Erdély örökre elveszett. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Hibáztatom, t. képviselőház a javaslatban, azt, hogy ha már ilyen csupán módosító intézkedésekbe megy bele, miért nem ment ebben az irányban tovább és miért nem ölelt fel külön intézkedéseket a Székelyföldre és külön intézkedéseket más erdélyi részekre vonatkozólag.

Mert a Székelyföld egy történelmi multjánál, mint gazdasági, néprajzi viszonyainál földrajzi fekvésénél, a nép gazdasági gyakorlati szokásainál fogva egészen különbözik és egészen elüt Erdély más részeitől. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Ennél fogva az én véleményem szerint egy törvényjavaslattal szabályozni a különböző érdeket, igazságosan, méltányosan nem is lehet.

En t. ház, a magam érveit és a magam indokolását elsősorban a székely viszonyokra alapítom. Megengedem, hogy talán, mert éppen innen meritem érveimet, a székely gazdasági életből veszem az indokolásomhoz szükséges anyagot és adatokat, azok esetleg Erdélynek más részeire vonatkozólag előadásom folyamán mindenben nem fognak megfelelni.

En azt hiszem t. képviselőház, hogy ezen a bajon segíteni még ma is elég idő volna. Meg lehetne ezt tenni, ha szétválasztjuk e törvényjavaslatot és külön egy új törvényjavaslattal a Székelyföldre nevezve meg-hozzuk a speciális törvényes rendelkezéseket, a melyektől elsősorban a Székelyföld felvirágoztatását reméljük. (Helyeslés a szélső baloldalon.) A Székelyföld ennyit joggal elvárhat a törvényhozástól.

En hálás köszönettel tartozom az igazságügyminiszter urnak, hogy ezt a tárgyalás végett végre a képviselőház elé hozta. A hibákért nem is az igazságügyminiszter urat teszem felelőssé, hanem hogy a messze multba visszamenjek, az 1906. nov. 12 én összeült ankétet, a melyre az akkori igazságügyminiszter Polónyi Géza meghívta a curiai, táblai és törvényszéki bírákat, meghívta a tagosítási és arányosítási ügyekkel foglalkozó ügyvédek, a nevesebb mérnököket, a kik ebben a szakban jártasak voltak és az országgyűlési képviselőket. Ezen ankétén tehát minden elem képviselve volt, csak — az országgyűlési képviselőket leszámítva — a leginkább érdekelt elem a birtokos osztály, a gazdák nem voltak képviselve. (Ugy van a szélső baloldalon.)

Élénken emlékezem a gyűlés lefolyására. Mindjárt a gyűlés elején indítványoztam, hogy nyilvános legyen a gyűlés, hogy meg lehessen rögzíteni az elhangzó felszólalásokat, hogy ez utmutatásul szolgáljon és hogy maga a gazdaközönség, látva, hogy az egyes közegek, a bírói, ügyvédi, mérnöki közegek hogyan nyilatkoznak, állást foglalhasson. Ez nem történt meg, továbbra is zárt ajtók mögött tárgyaltunk. Megjegyzem, hogy nem akarok senkit se meggyanúsítani avval, hogy zárt ajtók mellett bátrabban mert állást foglalni, mint hogyha tudta volna, hogy állásfoglalása a nagyközönség

elé jut. Mikor láttam azt, hogy minden érdek pártfogásra talál, csak épen a kisgazda, a kisbirtokos érdeke nem. én voltam az, a ki haraggal törtem ki az ankéten s azt mondtam, hogy: „Igen t. uraim! Én itt a hivatalos szobának ültem, dohos levegőjét érzem; mikor a kisgazdák megmentéséről tárgyalunk, épen a kisbirtokos osztályt nem látom képviselve”; a kuriai bírónak helyes lehet a tagosításra vonatkozó rendelkezés, mert szép reminiscenciákat ébreszthet fel benne a múltból, a mikor pl. egy kiszállási költséggel növelhette a fizetését; a mostani bírónak is kedves reményük lehet, hogy azt a sovány fizetést — mert igazán rá vannak utalva tisztességesen szerzett mellékkeresetre — a jövőben is evvel a megérdemelt mellékkeresettel szaporítsák; a tagosító mérnökök sem fognak saját maguk ellen beszélni hiszen az a kenyérkeresetük, azt csak meg kell oltalmazniok. Az országgyűlési képviselők ebben a részben ellentétes álláspontot foglalnak el, ez a mai felszólalásokból kiderül.

Én ebben a kérdésben talán a legbátrabban nyilatkozhatom, mert köte're menő munkát írtam össze, tanulmányt, értekezést, röpiratot írtam és a mint Bene István t. képviselőtársam megjegyezte, népgyűléseken is tárgyaltam ezt a kérdést.

Itt rá kell mutatnom arra, hogy egyes országgyűlési képviselők a népgyűlésről olyan kicsinylően emlékeznek meg. T. képviselőház! Annak a népnek a véleménye nagyon fontos. *(Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon)* Azoknak a kis embereknek a felfogását kell megtanulnom, azoknak életmódját kell ismernem, hogy a szegény kis emberek védelmével eredményesen foglalkozhassam. Hogyha az a népgyűlés nem fontos, hogyha azt, a mint Bene István t. képviselőtársam mondta, politikai agitációs célra fel lehet használni: próbálja meg az abszolútizmus, vagy a tagosítás érdekében felhasználni; majd megkapja reá a méltó feleletet. Hangulatot terjeszteni a népgyűlésen csak olyan kérdésekben lehet, a melyek a nép lelkében gyökereznek és azért meg mertem mondani véleményemet, mert az én leghatalmasabb pártfogóm, az én büszke szegénységem megvédett és a jövőben is meg fog védeni attól, hogy meggyanúsíthassanak azzal, hogy én valamely osztály, valamely csoport, vagy egyesek érdekében beszélek *(Helyeslés.)* Engem egyedül a közérdek irányít

T. képviselőház! Nagy hiba volt, a melyet már itt a képviselőházban felhoztam, az, hogy az eddigi hasonló tárgy törvényjavaslatok tárgyalásakor, nevezetesen az 1871 ik évi, az 1880-ik évi és az 1892-ik évi törvények tárgyalásakor átsiklott, átszaladt, átrohant a képviselőház ezeken a javaslatokon és épen azért kértem most egyes képviselőtársaimat arra, hogy ezt a hibát ne kövessük el, hanem vitassuk meg alaposan a kérdést. Ha már nem áll előttünk egy szerves egész, a melytől egész Erdélynek, Erdély magyarságának gazdasági felvirágzását remélhetjük, legalább a módosítványt igyekezzünk úgy megcsinálni, hogy az ne kárára hanem üdvére, hasznára váljék annak a birtokos osztálynak, a melynek érdekében az szól. Az én közéleti működésem nagy részét, mielőtt a parlamentbe bekerültem, épen ezekkel a kérdésekkel való foglalkozás töltötte ki. Hiszen hogy a szőnyegen fekvő törvényjavaslat a ház elé került, bár én nem így, nem ilyen formában akartam, abban talán, szerénytelenség nélkül mondhatom, hogy magna pars fui.

Mikor Polányi Géza volt igazságügyminiszter a kézdikerületi székely választókerületben föllépett, én támogatásomat ahhoz kötöttem, hogy gazdasági kérdésekben Molnár Jó-

zsiás igaz utóda fog lenni. Molnár Józsiás volt az első, a ki lankadatlanul, erős kitartással igyekezett fájának megmentése érdekében üdvös javaslatokat törvényerővel felruházni.

Hogy mennyire szerette őt a nép, hogy mennyire a nép lelkéből fakadtak azok az ideák, a melyeknek törvényes megvalósításáért ő harcolt, mutatja az, hogy sirjához még ma is százanként zarándokolnak a székelyek, hogy hazafias, kegyeletes ünnepeket rendeznek emlékére és mint egy székely apostolról emlékeznek meg róla. Pedig ő ugyanazt az álláspontot képviselte, a melyet ma én képviselek, lehet, hogy kevesebb gyakorlati érzéssel, de mindenestre hasonló buzgalommal és lelkesedéssel. *(Éljenzés.)*

Vessünk egy pillantást a történelmi múltba az ezen törvényjavaslatot megelőző hasonló természetű javaslatok tárgyalása idejéből. Az 1871. LV. törvényekké vált javaslatot a képviselőház 1871. évi április hó 2-án tárgyalta. Akkor e javaslatnak előadója, Gecző János volt, a ki az ülés végén, a mikor a tárgyalási időből alig volt pár perc hátra, állott fel és terjesztette be ezt a javaslatot és még akkor is mentegeti magát, hogy igénybe meri venni a háznak figyelmét; azzal kezdte, hogy néhány percre kénytelen a t. ház figyelmét igénybe venni.

Tehát mikor olyan törvényjavaslatról van szó, a mely Erdély gazdasági jövőjét van hivatva megalapozni, a mely arra van hivatva, hogy bázisa legyen az ország egy harmad része gazdasági fejlődésének, akkor az előadó felve szóval fel és bocsánatot ker, hogy fel is mer egyáltalában szólalni ebben a kérdésben. És nagyon jellemzi azt a nagy szeretetet, azt a nagy ügybuzgalmat, a melylyel akkor e törvényjavaslat iránt viseltettek, az, hogy hozzászólás, megvitatás nélkül, egy rövid, három percig tartó előadói beszéd után fogadta el a képviselőház a törvényjavaslatot, a mely azután az 1871. évi LV. t. c.-ké lett és a mely azután kuforrása lett minden további bajnak, szerencsétlenségnek. Három perc rossz munkájából sarjadzott ki évtizedek szomorúsága.

T. képviselőház! Telt az idő s látták az érdekeltek és a törvényhozásnak gazdasági kérdésekkel lelkismeretesen foglalkozó tagjai azt, hogy ez a törvény romlásba viszi Erdélyt, a Székelyföldet, hogy abban a lázas termelési időszakban, a mikor az abszolútizmusnak börtönéből, hogy úgy mondjam, felszabadult a nemzeti erő és lázasan igyekezett alkotni, igyekezett törvényes alkotó sokkal körülbástyázni magát, igyekezett szebb, szabadabb, boldogabb jövőt megalapozni, — ebben a lázas termelési időszakban született meg az 1871. évi LV. t. c. és épen a sietés következtében nem nyerte azt az erős, beható megvitatást, a mely pedig alapját kell hogy képezze ilyen nagyfotosságu, messze kihatással bíró törvénynek.

Igy került a kérdés 1880 ban újra a képviselőház elé. 1880. június 5-én tárgyalta a képviselőház; ismét egy nap alatt, gyorsan átrohant e törvényjavaslat tárgyalásán. Hogy abban az időben sem viseltetett a közvélemény előszeretettel a székelység sorsa iránt, hogy, nem tudom miért, de bizonyos közöny fektette meg a lelkeket, annak igazolására hivatkozom *(Zaj. Elnök csejget.)* az akkori javaslat előadójának, Bokros Eleknek a beszédére, a ki így szólott *(olvassa):* „A közvélemény hidegségét és visszatartását nem magyarázhatom egyébből, mint hogy — a mi szerintem a mostani korra is alkalmazható — nem tanulmányozták, nem méltatták figyelemre azon sajátos állapotot, a mely a birtokviszonyokban törvényhozási mulasztások által a múltban egy század óta beállt.” Ezt a hivatalos előadó mondta 1880. június 5-én és a szavak oly igazak, hogy azokat ma is bátran

ismételni lehet. Ma sem látjuk azt a kellő érdeklődést a törvényhozás tagjainál, a képviselőknél, a melyet ez a fontos kérdés megkíván. Én épen azért akarok részletekre is kiterjeszkedni, azért akarok behatóbban is foglalkozni ezzel a kérdéssel, azért akarok rávilágítani a törvény helytelen intézkedéseire, hogy azokat az igen t. képviselőtársaimat, a kiknek nem volt alkalmuk behatóbban foglalkozni ezzel a dologgal, meggyőzhessem állításaim valóságáról, hogy később módosítványaimnál mint érvekkel meggyőzött országgyűlési képviselők, szavazatukat legjobb tudásuk és legjobb meggyőződésük szerint adhassák le. *(Zaj. Halljuk! Halljuk! Elnök csejget.)*

(Folyt. köv.)

Tanítóképzőnk.

Idők folytán a székelykereszturi állami tanítóképző intézet épületéről úgy a tanári kar, mint a növendékek örömeire megállapították annak hasznavehetetlenségét.

Nagy volt az öröm, de még nagyobb a remény ahhoz, hogy mily monumentális épület fog majdan Székelykeresztúron díszleni.

Az illetékes faktorok helyi szemlét tartottak, mértek és terveztek, s végre is abban állapodtak meg, hogy az új épület a jelenleginek helyén, néhány szomszédos telek hozzávételeivel, építtessék fel.

A tervrajz is elkészült. Az új épületben 120 benlakó növendék nyerne elhelyezést. A modern épületben vezetékek, csatornázás, villanyvilágítás és lift is tervezetnek. Tehát oly dolgokat láthatnánk megyénk egyik városában, melynek csodájára a kiváncsiak egész tömege járhatna.

A város képviselőtestülete azonban mind e szép reményeknek gátat akar vetni.

Az állami tanítóképző részére a miniszterium által kívánt hozzá járulást bár megszavazta, most azonban — megfoghatatlan módon — a hozzájárulási összegnek a költségvetésbe való felvételét megtagadta.

Megtagadta pedig azon indokból, hogy a város pótdója nagy százalékra rugna. Ez azonban nem újság a képviselőtestület előtt, mert azzal a tudattal szavazta meg a kívánt hozzájárulást, hogy pótdóból fogja azt fedezni. Ez az ügynek érdemi része, mely mintegy szomszédos vármegye ohaját eleveníti fel oly irányban, hogy a képző-intézet oda vitessék.

Vármegyénk agilis főispánja azonban résen van, s úgy a vármegye, mint Székelykeresztúr vitalis érdekében mindent elkövet, hogy az állami tanítóképző intézet Székelykeresztúron meghagyassék.

Nem hallgathatjuk el, hogy Székelykeresztúron a pótdó 96 százalékra lett előirányozva, mivel a község utainak rendezését, befásítását egy évre tervezte az előjáróság. De esetleg 3—4 évi részletre beosztva a tervbe vett munkákat, a pótdó lényegesen csökkenteni fog, s az állami tanítóképző intézetre előirányzott szükségleti összeg is kevesebb pótdó kivetésének szükségét fogja feltüntetni.

Miért is bizunk Székelykeresztúr független érzelmű polgáraiban, hogy egy kulturális intézménynek megtartásáért a kívánt áldozatot meg fogják hozni. Mert sajnos helyzetet te-

remt egy község fejlődésénél, ha holmi képviselőválasztási mozgalmakhoz az érdemeket az által akarják megszerezni, hogy téves értesítésekkel a polgárok jobb meggyőződését helytelen irányba terelik.

KÜLÖNFÉLÉK.

Rp. Késérő labdacok a Böm-bölde» részére.

Sign: Hetenként egy adag.

Furcsa szelek fujdogálnak,
Kortesiágról dudálnak,
Házról házra járnak-kelnek
Hajbókolnak — süvegelnek.

Mennyországot is ígérnek,
Kalácsot is a jó népnek,
Az adót is elengedik
Csakhogy voksuk legyen nekik.

A jámbor nép azt se tudja
Az urakat mi bánthatja,
Hogy télviznek idejében
Máskálgatnak a községben.

De a koresmáros ur tudja,
Aján vidám mosoly járja:
Választás lesz egy vagy kettő
Nekünk pedig má' csak e' kő;
Jó kezdődik az esztendő...

Dr Veritás.

— **Halálozás.** Vármegyénk alispánjának köztiszteletben álló családját súlyos csapás érte. Domahidai Domahidy Sándor meghalt, melyről igazi részvételt vettük és közöljük az alábbi gyászjelentést: „Özv. domahidai Domahidy Sándorné, született híripi és ivácskói Böszörményi Vilma, gyermekei: Elza és férje alcsernátoni Dr Damokos Andor, Alexandrin és férje ujfalusi Dr Ujfalussy Dezső és Pál; valamint unokái; Damokos István, Sándor és Mária, Ujfalussy Eszter és Béla; az elhunytak testvérei: Domahidy István, özv. sepsiszentgyörgyi Czerjék Imréné szül. Domahidy Etelka, özv. kölcsei Kende Elemérné, szül. Domahidy Matild és az összes rokonság nevében, a megtört szív vigasztalan fájdalmával tudatja, forrón szeretett férjének domahidi Domahidy Sándor Szatmárvármegye törvényhatósági és közigazgatási bizottsági tagjának, a Szatmárvármegyei Gazdasági Egyesület elnökének, az Ecsedi lap lecsapoló — Szamos balpart ármentesítő és belviz szabályozó Társulat alelnökének, a Szatmárvármegyei Takarékpénztár r. t. vezérigazgatójának stb., szeretett családjának és a közjónak szentelt munkás élete 68 ik, példaszerűen boldog házasságának 34-ik évében, 1908 január 28-án d. u. fél 2 órakor szívszélhűdésben hirtelen történt elhunytát. A megboldogult Ssatmáron 1908 január 30-án d. u. 3 órakor a gyászháznál tartandó ref. egyházi szertartás után január 31-én d. e. 11 órakor Domahidán fog örök nyugalomra helyezni. Szatmár 1908 január 28. Legyen áldott emléke!”

— **Köszönet.** Az udvarhelyvármegyei Tanítóegylet Tanszermuzeuma javára 1908 január 26-án, Székelykeresztúron rendezett műkedvelői szineloadás alkalmával felülfizettek: Gagy László, Kozma Ferencné (Kolozsvár), özv. Pap Jánosné, Roboz Adolf, 2—2 K. Farkas Lázár 1 kor. 20 fillért, Cseresnyés Sándor, Dr Elek Dénés 1—1 K. Kozma Miklós 80 fillért, Szilágyi Béla és Gál Ince 40—40 fillért, Fark István 20 fillért.

Összesen 15 kor. 80 fillért, mellyel együtt a tiszta jövedelem a jelzett célra 164 korona. A nemes cél érdekében tett szíveségükért fogadják mindannyian Tanszermuzeumunk vezetőségének hálás köszönetét. P. S.

— **Nyilvános köszönet.** Székelyudvarhelyi műkedvelőkből alakult derék társaság január hó 26-án, Székelykeresztúron előadta Derék Antalnak „A napraforgó” szellemes népszínművét szerző vezetése mellett. A zsufolásig megtelt terem közönsége nem győzte kellően honorálni a szerző és műkedvelők sikerét. S midőn a nyilvános elismerést méltán kiérdemelték, nem mulaszthatom el, hogy vármegyénk tanítószága nevében — e helyen — hálás köszönetemnek kifejezést ne adjak azon nemes elhatározásukért, miszerint ily szép áldozatot hoztak vármegyénk kulturális fejlődésének szolgálatában álló „Tanszermuzeum”-nak javára, midőn a tisztajövedelmet e célra felajánlani kegyesek voltak. A nemes cselekedet önmagán hordja fényét. Az elismerés gyönyörű bokrétajának a hála és köszönet adja legédesebb illatát. Fogadják a vezetők és műkedvelők egyen-egyen ismételt hálás köszönetemet. Siménfalván, 1908. jan. 29-én. Lekötött tisztelőjük: Szász Ferenc az „Udvarhelymegyei tanítóegylet”, elnöke.

— **Nőegyesületi fillérestély.** A helybeli Jótékony Nőegyesület f. hó 5-én, szerdán tartandó fillérestélyén Mussetnek „Szeszély” című egyfelvonásos vígjátékát adják elő Szobottka Kata, Nosz Ilonka és Balázs Sándor realisk. tan. Az estély rendezői Szabó Andrásné és Dr. Borosnyai Pálné lesznek.

— **Áthelyezés.** A pénzügy miniszterium vezetésével megbízott miniszterelnök Szarka Tivadar helybeli kir. pénzügyi titkárt a debreceni pénzügyigazgatósághoz áthelyezte.

— **Elhunyt képviselő.** Betegh Imre, a deési kerület függetlenségi párti képviselője, a Herzl-szanatóriumban hosszas szenvedés után meghalt. — Csikutsnádi Betegh Imre 1825. március 21-én Feleő szolnokdobokamegyei községben született s Kolozsvárra végezte középiskoláit és később Nagyváradon bírói államvizsgát tett. Amikor édesatyja, néhai Betegh Kelemen Deák-párti képviselő meghalt, ő vette át a családi birtokok kezelését. Szolnok-Doboka vármegye közéletében kora ifjúsága óta jelentékeny részt vett. Apponyi Albert grófnak már a nemzeti párt idején rendületlen híve volt. Követte Apponyit a szabadelvű-pártba is, amikor pedig Tisza kormányralépése után Apponyi kilépett a Lloyd-klubból és a függetlenségi párthoz csatlakozott, Betegh Imre ide is követte. Kiváló szerepe volt Szolnok-Doboka vármegye társadalmi életében is. A megyei gazdaszövetségnek alapításától fogva tagja és mintagazdasága híres egész Szolnok-Dobokában. A nagy nemzeti harc idején szervezte a megyei ellenzéket, amelynek elnöke volt. Az 1906. évi általános választásokon a deési kerület függetlenségi és 48-as programmal egyhangulag képviselővé választotta. A kérvényi bizottság tagja volt.

— **Az ipari munkások szabad lyceumán** a múlt vasárnap délután, mintegy 120 hallgató előtt Szarvas

Arnold főreáliskolai tanár tartott tanulságos előadást a vízről. Ma délután 2 órakor Nosz Gusztáv főreáliskolai tanár fog előadást tartani a polgári kör nagytermében.

— **Elköltözés** miatt lakás kiadó; házi butorok, felszerelések, hordozható filagória eladó. Szarka Tivadar, Orbán Balázs utca 29.

— **A ref. Kollegium ifj. Önképző** kör f. hó 9-én vasárnap d. e. 11 órakor az intézet tornacsarnokában br. Kemény Zsigmond emlékeztetőre nyilvános irodalmi ünnepélyt rendez.

— **A polgári önképző** és segélyző egylet — tekintettel a most küszöbön levő mulatságokra — fillérestélyeit nem tartja meg. A legközelebbi fillérestélye e hó 18-án lesz igen érdekes műsorral; jelmezes fillérestélyét pedig március 1-én, azaz farangsang utolsó vasárnapján tartja meg a Budapest-szálló színháztermében.

— **Műkedvelő társaság alakulása.** A január 23-án tartott értekezleten mai napra kitűzött tanácskozás — közbejött akadályok miatt — folyó hó 9-ikére halasztott el, amikorra az összes érdekelt egyesületek kellő időben meghívotnak.

— **Becsapott közönség.** A múlt hét folyamán Székelykeresztúron az intelligens uri házaknál tiszteltget egy alak, aki színházi titkárnak mutatkozott be és bérletet gyűjtött 12 előadásra 20 koronájával Hevesi Mihály színigazgató nevében. Mint tudomásunkra jutott, sikerült is több helyen a bérletpénzt előtegesen felszedni, azon ígérettel, hogy 26 tagból álló színtársulatukkal az előadásokat február 2-án megkezdik és a legujabb szindarabokat és operetteket előadják. Eddig rendben is volna a dolog, csak egy hibája van: az tudniillik, hogy Hevesi Mihály nevű színigazgató nincs ezidő szerint; lehet daltársulati engedéllyel működő, de mint ilyen nincs feljogosítva egész estét betöltő szindarabokat előadni. Hiba a közigazgató hatóságtól, ha nem ismeri a belügyminiszteri engedélyekkel ellátott színigazgatók névsorát, mert akkor tudnia kellene, hogy Székelykeresztúr, valamint Udvarhelymegye egyéb községei is Fehér Károly színigazgató területéhez tartoznak, hol a belügyminiszter külön engedélye nélkül más színtársulat nem működhetik. Már most feltéve, hogy a bérletet felszedett titkár ur csakugyan beviszi oda 26 (?) tagból álló társulatát, a közönség mégis be lesz csapva, mert rendszeres színtársulat helyett csak daltársulatot kap, a miben lényeges különbség vagyon!

— **A helybeli unitárius templom** Urasztalanak felszerelési költségeire az egyházi előljáróság az alábbi kegyes adományokat vette és hálás köszönettel nyugtázza: Németh Albert gyűjtő-ívén Daniel Lajos 20 K, Németh Albertné, Lengyel Antal és Bogdán Andorkó István 10—10 K, Bán Mózes, Kiss Jakab és neje, Udvarhelymegyei takarékpénztár oklándi fióktétele, Tóth Péter és neje, Vargyasi fog. szövetkezet, Kisgyörgy Sándor és neje 5—5 K, Székelyderzsi hitelszövetkezet, Kovács Sándor és neje 4—4 korona, Spitzer Mihály, Székelyderzsi fog. szövetkezet, Szathmáry Miklós, Miklós Sándor, derzsi Sándor Gergelyné, Szabó Ferenc, Dr. Mester Jenő, Gergely Mózes, Kiss András, Bencze Gábor, Szabó Mózesné, Bencze Dénesné, Sándor Ferenc, Pál János,

Flórián, Pál Gyula, Borbáth Zoltán, Máthé János, Kis Tamás, Sándor Mariska, Arkossy Lenke, Debiczky Mihály, Kisgyörgy Zsuzsa, Máthé Ferenc Elek és neje, Szathmáry Lajosné 2—2 korona, Kovács János, N. N., Ádám Mihály, Dénes János, Dénes Zsigmond, Konrád Gábor, Gergely István, Gáspár Albert, Szabó Mózes, öz. Dimén Ferencné, Dombi Mózes, Máté József, Benedek Péter, Egyed Albert, Grosz, Gelei Vilmos, Dimén Gergely, Imets Lajos, Székely Péter, Székely Péterné, Dr. Debiczky 1—1 korona, Imets Albert 40 f, együtt 164 K 40 f.

Hátralékos előfizetőinket tartozásuk sürgős beküldésére kerjük, nehogy a lap küldését be kelljen szüntetnünk.

— **Zenekedvelők és zenészek** figyelmébe! Hegedűk, hegedűvonók, hurok, gyanták, vonószőrök és más felszerelések — legjobb minőségben; Okarinák nagyválasztékban; hangsi-pok, harmonikák, klarinétnyelvek stb. előnyös árak mellett kaphatók: Betegh Pálnál Székelyudvarhelyt.

— **Könyvkötő tanulóknak** felvesz egy jóra való fiút azonnal Betegh Pál könyvkötő-intézetébe Székelyudvarhelyt.

— **Imádságos és énekes könyvek** („Egi Manna”, „Új Lelki Manna”, „Új Rózsafüzér”, „Mennyei Utmutató”, „Üdvözlőgy Mária!”, „Hit, remény, szeretet”, „Jézus legszentebb szíve az én oltalmam életemben és halálomban”, „Vezérangyal a lelki épülés és áhítat terén”, „Jó Nap azaz imádságos és énekes könyv minden koru, rangu és nemű hívők számára”, „Isten a valódi szeretet”, „Gyöngy szemek”, „Gyémántok”, „Kis és Középrózsa kert”, „Páduai Szent Antal imakönyve”, a csodatevő szent tiszteletére és segítségül hívására szolgáló imákkal és áhítatos elmélkedésekkel”, „Ifjuság Kalauza”, „Kis Jézus imádsága”, „Gyermekek-Imák”, „Kis-Lelki Kincs”, „Lelki Rózsabimbók”, „A Gyermekek Szent Fohásza”, valamint több katolikus református és unitárius hívőknek alkalmas imádságos és énekes könyvek) állandóan legnagyobb választékban, legolcsóbb árak mellett Betegh Pál író- és rajzszerkesztésében Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz. alatt, a m. kir. postahivatal áttelében kaphatók. A főtisztelendő pap-ságnak ezen kedvező körülményt szíves figyelmébe azon kéréssel ajánljuk, hogy a hívőket erről alkalomadtán felvilágosítani kegyeskedjenek. Ezt annál is inkább kerjük, mivel az összes e körbe tartozó könyvek egyházhatalósági jóváhagyást nyertek

Kiadja: Betegh Pál újságkiadó intézete.

Üzletvezetői állás.

Az oklándi fogyasztási és értékesítő szövetkezet Igazgatósága üzletvezetőt keres. Jelentkezéseket erkölcsi bizonyítvánnyal és más okmányokkal felszerelve elfogad folyó évi február 20-ig.

Üzletvezető köteles 1500 korona biztosítékot letenni. Köteles az üzletet szakszerűen vezetni, a kiszolgálásnál vevőkkel szemben előzékenységet tanusítani s szorgalmával az üzlet felvirágoztatását előmozdítani.

Járandóság: 60 korona fizetés havonként utólagosan. A forgalomnak 2 százaléka bélyeg és váltón kívül, a melyek után százalék nem jár; 1 szoba és konyhából álló lakás. Világítás és fűtés az üzlethelyiségre.

Mult évi forgalom, jóllehet visszaesést mutatott, mégis 32 ezer korona volt a bevétel, mely kellő szorgalommal és jó modorral jelentékenyen emelkedni fog.

Oklánd, 1908. január 30

Oklánd és vidéke fogyasztási szövetkezet igazgatósága.

Téli menetrend.

Érvényes 1907 évi október hó 1-től.

Szv.	Gyv.	Budapest k. p. u. — Predeal — (Bukarest)	Szv.	Gyv.
506	502.	I-II.	507	501
I-III.	I-II.	állomások	I-III.	I-II.
900	915	i Budapest k. p. u.	é	720
1152	1119	i Szolnok	é	344
1206	1132	i Szajol	i	304
144	1247	i Püspökladány	i	117
344	211	i Nagyvárad	i	1109
410	218	i Nagyvárad	é	1034
827	553	i Kolozsvár	i	559
	908	i Deés	i	340
	305	i „	i	
854	611	i Kolozsvár	é	521
1016	726	i Aranyos-Gyéres	i	348
1044	750	i Székely-Kocsárd	i	307
453	1025	i Marosvásárhely	é	1225
615	526	i „	é	537
1145	831	i Tóvis	i	157
	401	i Arad	é	635
	1000	i „	é	850
1225	905	i Küküllőszög	i	1248
888		i Parajd (Korond-fürdő)	i	105
	335	i „	é	845
158	944	i Kis-Kapus	i	1141
358	1257	i Nagy-Szeben	i	731
1120	731	i „	é	1257
218	946	i Kis-Kapus	é	1109
338	1051	i Segesvár	i	917
619	133	i Székelyudvarhely	i	700
348	1100	i Segesvár	é	927
751	209	i Brassó	i	531
1241	652	i Közdi-Vásárhely		1016
306		i Gyimes	szsz.	445
	219	i Brassó	é	21
	331	i Predeal	i	112
	920	i Bukarest	i	0 58

Az aláhúzott számok éjjeli időt jelentenek

Meghívó.

A székelyudvarhelyi Zalogkölcsön Intézet és betéti pénztár 1908. évi február hó 16-án d. e. 10 órakor Székelyudvarhelyt hivatalos helyiségében

közügyülést

tart, melyre az érdekeltek tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzleti évről és a zárszámadás bemutatása.
2. A felügyelőbizottság jelentése.
3. A felmentvény megadása.
4. Választások.
5. Indítványok.

A közgyűlésen csak az birszavazati joggal, ki az alapszabályok 60. §-a értelmében részvényeit a még le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 óráig az intézet pénztárához leteszi.

Az Igazgatóság.

Sz. 264—908. alisp.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye alispáni hivatalánál egy vármegyei központi irnoki állás betöltendő. Ezen állással összekötött illetmények: 1400 korona fizetés, 360 korona lakpénz. Az állás elnyerésére megkivántató ismeretek és egyéb feltételek: az 1883. évi I-ső törvénycikk 19-dik §-ában előírt minősítés. A

pályázati kérvények Udvarhely vármegye alispánjához 1908 évi január hó 20-ikától 1908. február hó 20-dikáig bezárólag benyújtandók. Az 1873 évi II-dik törvénycikk 5-ik §-ának rendelkezése szerint, a mennyiben ezen állásra már fizetésben levő kebelbeli hivatalnokok vagy nyugdíjasok nem találtnak, az ezen szolgálatra teljes képességüket igazolt ígérennyel bíró al-tiszteknek más pályázók felett elsőbbség adatik. Katonai szolgálati idő a nyugdíjba nem számít be.

Székelyudvarhely, 1908 évi január hó 20-án

Damokos,
alispán.

Gimbalomtanítás.

Külföldi utazásomról haza érkezve, tisztelettel értesitem a zenekedvelő közönséget, hogy cimbalomórákat a legmagasabb kiképzésig adok hang-jegy szerint, vagy anélkül. Zongora- és cimbalomhangolásokat elvállalok. Bővebb tájékozódás e lap kiadóhivatalánál nyerhető. Kiváló tisztelettel: Balucz Bálint, szolista cimbalomművész.

Eladó üzlet. Nagyközségben, kereszt-tes ut mellett, jó forgalmu fűszerüzlet több évre bérbe vehető, esetleg örökáron eladó. Cím e lap kiadóhivatalában.

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítatnak **Betegh Pál** könyv-, papír-, író, rajz- és zenemű kereskedéséből Székelyudvarhelyt.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Uj kocsik

szekerek,

gazdasági felszerelések, ekék, eketaligák kaphatók s mindenféle más megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. Lakatos Mihály kovácsmester Székelyudvarhelyt, báró Orbán Balázs utca 7. sz. alatt. Készítményeimért teljes felelősséget vállalok.

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

pótléka

egy régióknak bizonyult háziaszer, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult. Kőszvény, oszónál és meghűléseknél, bedőz-süléséknél használna.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K1.40 és K2.- és úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany oroszlánhoz”,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. •
Mindennapi szétküldés.

BETEGH PÁL
Képes levelezőlapok, finom hazai levélpapírok dobozokban és doboz nélkül nagy választékban kaphatók könyv-, zenemű- és papírkészletekben Székelyudvarhelyt.

Sz. 114—908. szb.

Pályázati hirdtemény.

Székelykereszturi járás, **székelyszenterzsébeti körorvosi állás betöltésére** ezennel pályázatot nyitok s egyúttal felhívom az érdekelteket, hogy **folyó évi március hó 1-ig** szabályszerű folyamodványait az alólírt főszolgabíróhoz nyújtsák be, mert a később érkezett folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

Ez állással javadalom jár:

1. 1000 korona fizetés negyedévi utólagos részletekben, a községek pénztárai kötelesek fizetni.
2. 300 korona havi körutak díja.
3. A megyei szabályrendeletben megállapított eljárási díjak.

Ezért köteles a körhez tartozó községeknek egészségi ügyeit ingyen ellátni, félhavi jelentést a főszolgabírói hivatalhoz, egész havit a járási orvos urhoz megtenni.

Székelykeresztur, 1908. január 16-án.

Biró Dénes,
tb. főszolgabíró.

Sz. 5244—906. szb.

Pályázati hirdetmény.

Székelyszenterzsébet és Székelyandrásfalva községekből álló **körbábai állásra** ezennel pályázatot hirdetek s felhívom az érdekelteket, hogy az eddigi működéseiket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványait **folyó évi március hó 2-ig** alólírt főszolgabíróhoz annál is inkább adják be, mert a később beérkezett folyamodványok figyelembe nem vehetők.

Az állással járó javadalom:

Rendes fizetés évenként 100 kor.

Lakbér 40 „

köteles ezért és 2 korona külön díj fizetésért minden egyes szülésnél közreműködni.

Székelykeresztur, 1908. január 9-én.

Biró Dénes,
tb. főszolgabíró.

Sz. 113—908. szb.

Pályázati hirdetmény.

Székelykereszturi járásban **Etéd** község központtal üresedésben levő **körorvosi állás** betöltésére ezenel pályázatot nyitok s felhívom az érdekelteket, hogy **folyó évi március hó 1-ig** szabályszerűen felszerelt folyamodványait alólírt főszolgabíróhoz annyival is inkább adják be, mert a később érkezett folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

Az állással járó javadalmazás:

1. 1000 korona fizetés, melyet utólagos részletekben a községek pénztára fizet.

2. 250 korona fuvardíj a havi körutak megváltása fejébe.

3. Természetbeni 4 szobából lakás és egy hold területükert.

4. A vármegyei szabályrendeletben megállapított eljárási díjak.

Ezért köteles a 12 községben egészségi ügyeket, a melyeket szabályrendelet vagy törvény előír, ellátni, félhavi jelentést a főszolgabírói hivatalhoz, az egész havit a járási orvoshoz megtenni.

Székelykeresztur, 1908. január 16.

Biró Dénes,
tb. főszolgabíró.

Köhögés, rekedtség és hurok ellen nincs jobb a

Réthy-féle

peme tefü-cukornál.

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan **Réthy** felét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzat van,

Egy doboz 60 fillér.

Csak **RÉTHY**-felét fogadjunk el!

HÖLGYEIM!

Csak egyszer, próbaképpen rendeljék meg a csodahatású szépítő szert,

a dr. Biró-féle **HAVASI GYOPÁR-CRÉMET**,

és meg fognak róla győződni, hogy ezen csodaszer azonnal eltávolít szeplőt, májfoltot, mindenféle tisztátalanságot az arcról és a bőrnek gyönyörű tisztséget, fiataloságot kölcsönöz. Nagy tégely 1 korona, próbátégely 70 fillér.

Vérszegénység, étvágytalanság, idegesség gyógyítására a leghatásosabb készítmény a dr. Biró-féle **TOKAJI CHINA-VASBOR**. Rendkívül kellemes ízű, erősít, tisztítja a vért. 1 üveg ára 2 kor. 40 fillér.

„ARANYHARMAT.”

A legdivatosabb hajszínt, a szép aranyzőke haját lehet használatra által megszerezni. E szer teljesen ártalmatlan úgy a hajra, mint az általános egészségre. Nem fest! Nem piszkít! Egy üveg ára 3 K.

Mindezekből főraktár: WOLF gyógyszerertár Kolozsvár. Székelyudvarhelyen kapható: NAGYSOLYMOSI KONCZ ÁRMIN „Oroszlán” gyógyszerertárban és SOLYMOSSY-féle gyógyszerertárban.